

Małgorzata Parys

Prognozyk jako typowy gatunek kalendarzowy

Wraz z rozwojem gospodarki towarowo-pieniężnej zrodziła się potrzeba coraz większej precyzji w mierzeniu czasu. W XVI i XVII w. ukształtował się typ kalendarza astrologiczno-prognozykarskiego. Aby sprostać oczekiwaniom czytelników, wydawcy zamieszczali w nich wiele elementów – od najbardziej oczywistych, jakimi były karty kalendarium na dwanaście miesięcy zawierające wykaz świąt oraz aspekty i wybory, przez prognozyk codzienny zwany też odmianą powietrza, aż do prognozyka rocznego przypominającego dzisiejsze horoskopy. To bogactwo treści i różnorodność form pozwala zakwalifikować kalendarz do grupy gatunków złożonych, hybrydalnych, zawierających w sobie inne gatunki proste. Praktykę generalną układano według następującego schematu: o początku roku, o rocznym rządcy, o położeniu nieba podczas rewolucji roku, o skutkach rewolucji rocznej, o czterech częściach roku, o zaćmieniach, o zdrowiu i chorobach, o pokoju i wojnie, o urodzaju ziemi, o kruszczach, o powodziach i ogniu, o matronach, sukcesy prowincji i miast niektórych Królestwa Polskiego. Autorzy używali specyficznego słownictwa związanego z geocentryczną wizją wszechświata oraz przekonaniem o ścisłej łączności wydarzeń zachodzących w sferze niebieskiej z wydarzeniami ziemskimi.